

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YÜKSEK
LİSANS TEZİ**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN
EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

METİN KALAY

**İŞLETME YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI**

NİSAN 2025

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN
EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
METİN KALAY**

**DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYHAN CESUR**

VAN – 2025

KABUL VE ONAY

Metin KALAY tarafından hazırlanan “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine Yönelik Görüşleri” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Jüri Üyeleri	İmza
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ayhan CESUR Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Başkan: Doç. Dr. Abdullah OĞRAK Bursa Teknik Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Erden KİŞİ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Yedek Üye : Ünvanı Adı SOYADI Üniversite Adı, Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Yedek Üye : Ünvanı Adı SOYADI Üniversite Adı, Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Tez Savunma Tarihi: 07/04/2025	
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

Bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. (07/04/2025)

Metin KALAY

Yüksek Lisans Tezi

Metin KALAY

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Nisan, 2025

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine ilişkin görüşlerini değerlendirmektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Eskişehir il merkezindeki çeşitli okullarda görev yapan ve sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan 10 gönüllü sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmış; görüşmelerin süresi 25 ile 35 dakika arasında değişmiştir. Toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin kaynaştırma eğitime karşı genel olarak olumlu bir tutum sergiledikleri görülmüştür. Bununla birlikte, öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik sistematik ve planlı bir eğitim almadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, rehber öğretmenlerin bu süreçte öğretmenlere destek sağladığı anlaşılmıştır. Diğer yandan, kaynaştırma öğrencisi olan velilerin çocuklarının durumunu kabullenmekte güçlük yaşadıkları, öğretmenlerin ise sınıf yönetimi ve bu öğrencilerin kontrolü konusunda çeşitli zorluklarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma öğrencisi, Sınıf öğretmeni, Kaynaştırma eğitimi, Tutum, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP).

Sayfa Sayısı: viii + 43

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ayhan CESUR

M.Sc. Thesis

Metin KALAY

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

April, 2025

**CLASSROOM TEACHERS' OPINIONS ON THE EDUCATION OF
INCLUSIVE STUDENTS**

ABSTRACT

It was aimed to evaluate the views of classroom teachers on the education of inclusive students in this study. It was used qualitative research method in the study. In the fall semester of the 2020-2021 academic year, 10 classroom teachers who worked in different schools in Van and had inclusive students in their classes participated in this research. Data of the study was collected using the semi-structured interview technique. The negotiations lasted the shortest of 25 minutes and the longest of 35 minutes. Data acquired by semi-structured interviews were analysed by descriptive analysis method. According to the findings from the research, it was concluded that teachers' attitudes towards inclusion education were positive and that they did not receive planned training for inclusion education and that advisory teachers helped with inclusion education. In addition, it was concluded that parents who have inclusive on students stated that the students had difficulties accepting the situation, and the teachers had difficulty managing the classroom and controlling the students.

Key Words: Inclusive students, Classroom teacher, Inclusive education, Special needs student, Attitude, Individualized Education Program.

Quantity of Page: viii + 43

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Ayhan CESUR

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ÖN SÖZ.....	ix
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ	5
1.1. Tanımlar	5
1.2. Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması	7
1.3. Kaynaştırma Eğitiminin Temel İlkeleri	8
1.4. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları Yönetmeliği.....	9
1.5. Tam Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi.....	9
1.5.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Yoluyla Eğitimde Dikkat Edilecek Hususlar	10
1.6. Yarım Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi	10
1.7. Özel Eğitim Sınıfı	10
1.8. Destek Eğitim Odası	11
1.9. Eğitim Planı.....	12
2. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA.....	13
2.1. Araştırmanın Problemi ve Konusu.....	13
2.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçlar	16
2.3. Araştırmanın Önemi.....	16
2.4. Araştırmanın Yöntemi.....	19
2.4.1. Araştırmanın Modeli	19
2.4.2. Çalışma Grubu	20
2.4.3. Verilerin Toplanması	20
2.4.4. Verilerin Analizi.....	21
2.4.5. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları	21
2.5. Araştırmanın Bulguları.....	22

2.5.1. Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitimleri	22
2.5.2. Kaynaştırma ve Sınıf Yönetiminde Yeterlilik.....	23
2.5.3. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tanımları	23
2.5.4. Kaynaştırma Öğrencilerin Bulunduğu Sınıfın İklimi.....	24
2.5.5. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Bir Sınıfta Öğretmen Olmaya İlişkin Görüşleri.....	26
2.5.6. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözümleri	27
2.5.7. Kaynaştırma Öğrencilerinin Sınıftaki Diğer Öğrencilerle İlişkileri.....	29
2.5.8. Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Öğretmenin Yeterliliği.....	30
2.5.9. Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Okul Müdürü ve Rehber Öğretmenlerin Sınıf Öğretmenlerine Katkı Sağlama Durumu	32
2.5.10. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine Yönelik Görüşleri	34
3. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	36
3.1. Sonuç ve Tartışma.....	36
3.2. Öneriler	39
KAYNAKÇA	40
EKLER.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZGEÇMİŞ	
TEZ ORJİNALLİK RAPORU	

KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
BEP	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ÖERDİH	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri
RAM	Rehberlik Araştırma Hizmetleri
Vd.	Ve diğerleri

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 2. 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	20
Tablo 2. 2. Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitimleri.....	22
Tablo 2. 3. Kaynaştırma ve Sınıf Yönetiminde Yeterlilik	23
Tablo 2. 4. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Rehber Öğretmenleri Değerlendirmeleri	32

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitime yönelik görüşlerinin ne olduğunun ele alınması amaçlanmaktadır.

Bu araştırmanın her aşamasında beni destekleyen ve doğru yönlendiren saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ayhan CESUR hocama, bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım Prof. Dr. Faruk KALAY'a, Doç. Dr. Abdullah OĞRAK'a, Dr. Öğr. Üyesi Erden KİŞİ'ye ve tez sürecinde katkılarını esirgemeyen her zaman samimiyetlerini hissettiren kıymetli meslektaşlarım Gamze SÜR ve Duygu BOLU' ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmamda desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen ve bana olan güvenlerini hiç kaybetmeyen aileme teşekkür ederim.

GİRİŞ

Her birey farklı kişilik özelliklerine sahiptir. Bazı bireyler ise doğuştan veya sonradan olma belli bir özre sahiptirler. Bu bireylerin de kendilerini bazı alanlarda geliştirmelerine yardımcı olunması gerekmektedir. Eğitimin temel hedeflerinden biri, özel gereksinimli bireyler için yetersizlik türlerini dikkate alabilmektir. Özel gereksinimli bireyler de, normal akranları gibi toplumsal yaşama hazırlanmalı, bağımsız ya da kısmen bağımlı olarak yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli becerileri edinmeleri sağlanmalıdır. Eğitim ve öğretim çalışmalarının gerçekleştirildiği sınıflar farklı özelliklerdeki çocukların bir arada etkileşim içinde olduğu, kendine özgü bir yapısı, iklimi bulunan toplumsal yapılardan oluşmaktadır (Küçükahmet, 2012). “Kaynaştırma eğitimi; özel eğitime muhtaç bireylerin diğer akranlarıyla aynı ortamda eğitim görmelerini sağlamak ve bu bireylere beceriler kazandırılmasını hedeflemektedir. Kaynaştırma eğitimi; özel eğitime gereksinimli öğrencilerin hiçbir özel eğitim desteği olmadan aynı yaştaki akranlarıyla yalnızca aynı sınıf ortamında, birlikte eğitilmeleri anlamına gelmemektedir. Kaynaştırma eğitimi özel eğitim gerektiren öğrencilerin genel eğitim sınıflarında uygun özel eğitim desteği sağlanarak eğitim görmeleridir” (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010).

Kaynaştırma uygulamaları 1970’li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde çıkarılan kaynaştırma yasası ile önce bu ülkede ve daha sonra diğer ülkelerde başlatılmış; yasa ile engelli çocukların engelli olmayan akranları ile birlikte eğitim görmesinin gerekliliği vurgulanmıştır (Anılan ve Kayacan, 2015). Kaynaştırma eğitimi uygulamasının bünyesinde öğretmenin kaynaştırma öğrencilerinin öğrenme ortamlarına yönelik uygulamaları önemlidir. Çünkü öğrenme-öğretme ortamlarında öğrenme farklılıkları ve bireysel farklılıklar vardır. Bu faktörler dikkate alınmadığı takdirde öğretmen kaynaştırma eğitimini uygulamakta başarısız olabilir (Angelides ve Avraamidou, 2010).

Etkili bir öğrenme ortamı, kaynaştırma ortamlarında olduğu kadar genel eğitim sınıflarında da önemli olmakta ve kaynaştırma uygulamalarının başarı yüzdesi öğretmene bağlanmaktadır. Ancak kaynaştırmanın olduğu sınıflarda yürütülen çalışmalar, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi ve verimli öğretim konusunda zorluklar yaşadığını göstermiştir. (Greenwood ve Carta, 1987; McIntosh,

1994; Marzano ve Marzano, 2003). Öğretmenin yeterliklerini eğitsel süreçlerde ortaya koyabilmesi için öz-yeterlilik algısına sahip olması beklenmektedir. Yüksek oranda öz-yeterliliğe sahip olan öğretmenler örgütlemeyi daha iyi yapmakta ve öğretimi daha istekli bir şekilde yürütmektedirler. Öz yeterliliği yüksek olan öğretmenler çalışılması zor olan ve özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle daha fazla ilgilenmektedirler (Soodak ve Podell, 1996).

Yapılan çalışmalar, öğrenci başarısı ile sınıf yönetimi arasındaki güçlü ilişkiyi ortaya koymuştur. Bu araştırmaların verileri sonucunda, sınıfta bulunan özel gereksinimli öğrenci ve normal öğrencilerin öğrenmesini etkileyen en önemli unsurun sınıf yönetimi (Wang, Haertel ve Walberg, 1993) ve öğretmen davranışları (Wang vd., 1993; Stage ve Quiroz, 1997; Wright, Horn ve Sanders, 1997; Fidler, 2002; Marzano ve Marzano, 2003) olduğunu göstermiştir. Etkili bir sınıf yönetimi, problem davranışları azaltmakta olup öğrenci katılımını artırmakta ve eğitim zamanının en iyi şekilde kullanılmasını sağlamıştır (Wang vd., 1993). Böylelikle, öğretmenlerin sınıf yönetimi konusundaki stratejilerinin geliştirilmesi eğitimin etkililiği açısından önemli olduğu vurgulanmıştır.

Öğretmenlerin görev yaptığı sınıflarda olumsuz yaşam şartları, yetersiz yaşantı ve engel durumu gibi bazı nedenlere bağlı olarak bireyler arasında farklılıklar olmaktadır. Fiziksel, sosyal ve akademik açıdan homojen sınıfların mümkün olmadığı günümüzde, öğretmenlerin her bir öğrencinin öğrenme ihtiyacına göre eğitim vermesi, en temel sorumlulukları arasında yer almaktadır (Diken ve Batu, 2010).

Kaynaştırma uygulamasının başarılı olabilmesindeki en önemli öge öğretmenlerdir. Öğretmenin bilgi sahibi olması, kaynaştırma uygulamasının başarıyla yürütülmesinde önemlidir (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010). “Kaynaştırma, yetersizliği olan öğrencilerin genel eğitim sınıf ve okullarına bütünüyle dâhil olması ve eğitimlerinin yetersizliklerine değil yeteneklerine dayalı olması inancı ve felsefesini temsil etmektedir”. Kaynaştırma, öğrencilerin yetersizliği olmayan yaşlılarıyla aynı sınıfa yerleştirilmesi olan fiziksel kaynaştırmayı, öğrencilerin yaşlılarıyla ve yetişkinlerle ilişkilerinin desteklenmesi olan sosyal kaynaştırmayı ve öğrencilerin önceden belirlenmiş program standartlarına göre değil gereksinimlerine

dayalı olarak öğretimi olan eğitimsel kaynaştırmayı içermektedir (Anılan ve Kayacan, 2015).

Ülkemizde yürürlükte olan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne (2006) göre; özel eğitimin temel ilkelerinden biri, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performanslarını dikkate alarak, özel eğitim süreçlerinde uyarlamalar yaparak yetersizliği olmayan akranları ile eğitilmelerine öncelik verilmesidir. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, minimum seviyede kendilerini kısıtlayan çevrede eğitim alma hakkına sahiptir (Salend, 1998) ve bu bireylerin özel eğitim ihtiyacı olmayan akranlarıyla eğitildiği minimum kısıtlayıcı eğitim ortamı, kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflardır. Kaynaştırma eğitimindeki uygulamaların başarılı olmasındaki en büyük koşul öğretmenlerin yetersizliği olan bireyleri kabul edecek tutumlar içerisinde olmalarıdır. (Batu, 1998; Öncül, 2003). Öğretmenlerin özel gereksinimli bireylere yönelik tutumu, kaynaştırma uygulamasına yönelik tutumun belirleyicilerindendir. Öğretmenlerin özel gereksinimli çocuklara karşı olumlu tutum sergilemesi, hem normal gelişim gösteren çocuklar hem de kaynaştırma öğrencisi olan çocuklar açısından büyük önem taşımaktadır (Temel, 2000; Sucuoğlu ve Kargın, 2006; Batu ve Kırcaali-İftar, 2006; Varol, 2008). “Olumlu öğretmen tutumu, kaynaştırmanın niteliğini arttıracak ve öğrencinin kaynaştırma eğitiminden faydalanma olasılığını arttıracaktır”. Ayrıca öğretmen olumlu tutumu sayesinde normal öğrencilere model olup kaynaştırma öğrencisinin toplumdaki kabulünü sağlayacaktır.

“İnsanlar bireysel farklılıkları ile dünyaya gelmekte ya da yaşam sürecinde meydana gelebilecek çeşitli olaylar kişilerin bireysel farklılıklarını değiştirebilmektedir. Bu bireysel farklılıklar normalde olması gerekenden farklılaştıkça bireylerin gereksinimleri de o oranda farklılaşmakta ve özelleşmekte olduğundan bu bireyler “özel gereksinimli birey” olarak nitelendirilmektedir”. Özel gereksinimli bireyler “bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri yönünden akranlarından farklı gereksinimleri olan bireyler” olarak tanımlanmaktadır (Çankaya, 2010). Türkiye’de demokratik anlayış geliştikçe özel gereksinimli bireylerin de toplumda eşit haklara sahip oldukları ve temel haklardan yoksun edilemeyecekleri görüşü yaygınlık kazanacaktır (Çankaya, 2010).

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde en az kısıtlayıcı eğitim ortamı önerilmektedir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamında öğrencinin normal yaşlarıyla bir arada bulunması ile gereksinimlerinin en üst düzeyde karşılanması hedeflenmektedir. Uygulamada özel gereksinimli öğrencilerin özel gereksinimli olmayan akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri kaynaştırma olarak görülmekle birlikte, kaynaştırmanın yalnızca fiziksel birliktelik anlamına gelmediği kabul edilmektedir (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010). “Sınıf öğretmeni, özel gereksinimli olan öğrencilerin normal gelişim gösteren çocukların bulunduğu sınıfa kaynaştırılmasında hem sınıfın sosyal iklimi, hem de davranışlar açısından güçlü bir arabulucudur. Sınıftaki öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanması, sınıfta sağlıklı etkileşimlerin kurulması ve sürdürülmesi, özel gereksinimli olan çocukların sınıfa, okula, hatta topluma sosyal kabulü büyük ölçüde öğretmene bağlıdır. Kaynaştırma sınıfı öğretmeni, kaynaştırmanın özel gereksinimli öğrencilerin hakkı olduğuna ve gerekleri yerine getirildiğinde başarıya ulaşacağına inanmalıdır”. Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitim gerektiren bireylere katkı sağlamanın yanında normal gelişim gösteren bireylere de “özel gereksinimli bireyle bir arada yaşama konusunda” olumlu tutum ve davranışlar kazandırır. Bu durumun toplumsal bütünleşmeye ve kaynaşmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. (Kılıç, 2010).

1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

Türkiye’de özel eğitim hususu Milli Eğitim Bakanlığınca (MEB) 2006 yılında çıkartılan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde yönlendirilmekte ve yürütülmektedir. Bu konu MEB merkez teşkilatında Özel Eğitim Genel Müdürlüğü, İl Müdürlüklerinde Özel Eğitim Şubesi, Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) ve okullarda rehberlik ve sınıf öğretmenleri vasıtası ile koordineli bir şekilde yürütülmektedir.

1.1. Tanımlar

Bu çalışma kapsamında çok sık kullanılan kavramlar aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

- ✓ **Kaynaştırma eğitimi ve önemi:** 31.05.2006’da yürürlüğe giren ve uygulanmakta olan özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinde, özel gereksinimli bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak normal akranları ile birlikte resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır (Sadioğlu, 2011). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitim alabileceği ortamlar en az kısıtlayıcı olandan, en fazla kısıtlayıcı olana kadar şöyle sıralanmaktadır: Tam zamanlı kaynaştırma, kaynak oda destekli kaynaştırma, yarım zamanlı kaynaştırma, özel eğitim sınıfı, gündüzlü özel eğitim okulu, yatılı özel eğitim okulu, hastane okulu ve evde eğitim (MEB, 2012).
- ✓ **Sınıf öğretmeni:** Özel gereksinimli öğrenciler de dâhil olmak üzere sınıftaki tüm öğrencilerin eğitiminden sorumlu olan kişidir. Öğretmenin öğrencilerine yönelik tutumu ve sınıfta yarattığı iklim, sınıftaki tüm öğrencilerin başarısı üzerinde çok büyük bir etkiye sahiptir (Demir ve Açar, 2010).
- ✓ **Kaynaştırma:** Günümüzde tüm öğrencileri kapsayacak şekilde ve tüm öğrencilerin bireysel farklılıklarına bakılarak ihtiyaç görülen destek hizmetlerin aynı sınıf ortamında sunulmasıdır (Saraç ve Çolak, 2012). Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim sınıf ve okullarına bütünüyle dâhil olması ve eğitimlerinin yetersizliklerine değil yeteneklerine

dayalı olması inanç ve felsefeyi temsil etmektedir (Anılan ve Kayacan, 2015). Genel eğitim sınıflarına engelli bireyleri yerleştirmek, sosyal etkileşim için bir fırsat oluşturmaktadır. (Westwood,1997; Avcıoğlu, 2005). Akranlarını model alan özel gereksinimli çocukların bu süreçte bulundukları ortama sosyal uyumlarını kolaylaştıran davranışları kazandıkları, bunun da arkadaşları tarafından kabul edilme düzeyini yükselttiği belirtilmiştir. (Batu, Kırcalı-İftar, 2006). Kaynaştırma, öğrencilerin yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta bulunan fiziksel kaynaştırmayı, öğrencilerin akranlarıyla ve yetişkinlerle ilişkilerinin desteklenmesi olan sosyal kaynaştırmayı ve öğrencilerin önceden belirlenmiş programa göre değil ihtiyaçlarına dayalı olarak öğretimi olan eğitimsel kaynaştırmayı kapsamaktadır (Eripek, 2012: 6).

- ✓ **Eğitim:** Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972). Diğer bir tanıma göre ise, “Bireylerin toplumsal gelişimlerinin ve kişisel yeteneklerinin en üst düzeyde gelişmesini sağlamak için seçilmiş ve planlanmış etkinlikler sürecidir” (Erişkin ve ark. , 2012).
- ✓ **Özel eğitim:** Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (MEB, 2006). Özel eğitim hizmetleri; öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde özel eğitim uzmanından destek alması, kaynak oda, materyal ve sınıf içi destek süreçlerini içermektedir (Batu ve Topsakal, 2003: 20).
- ✓ **Özel gereksinimli öğrenci:** Çeşitli nedenlerle bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren çocuk olarak tanımlanmaktadır (MEB, 1997).

Özel gereksinimi olan çocuklar kavramı sadece yetersizliği olan çocuklar için değil bunun yanında performansı üst seviyede olan bireyler için de kullanılmıştır. Özel gereksinimi olan çocuklar kavramı kapsayıcı bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Zihinsel olarak üstün yetenekli çocuklarla

birlikte davranış problemleri olan, duygusal bozukluğu ya da fiziksel yetersizliği olan bireyler bu gruba girmektedir (Akçamete, 2012)

- ✓ **Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP):** Öğrencilerin, özel eğitim ihtiyaçlarını gidermek için uygun eğitim ortamlarından ve destek eğitim hizmetlerinden maksimum düzeyde yararlanmak amacıyla hazırlanmış yazılı dokümandır. Bireyselleştirilmiş eğitim programının ebeveyn, uzman, öğretmen ve mümkün olduğunca öğrencinin de katılımıyla hazırlanması gerekir (Gürsel, 2013:37). Türkiye’de 1986 yılından sonra kaynaştırma yoluyla eğitim kavramının kullanıldığı, 1962 yılından itibaren ise kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamasının yapıldığı söylenmektedir (Koçer, 2005: 180).

1.2. Kaynaştırma Eğitimi Uygulaması

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin (2006) 7. kısım 67. maddesinde; “özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır” şeklinde tanımlanmaktadır. “Aynı yönetmeliğin farklı maddelerinde; özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performanslarını dikkate alarak; amaç, içerik ve özel eğitim süreçlerinde uyarlamalar yaparak, yetersizliği olmayan akranları ile eğitilmelerine öncelik verilmesi vurgulanmaktadır. Bu durumda özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin yetersizliği olmayan akranları ile aynı sınıf ortamında eğitim almaları hususu, yani kaynaştırma eğitimi uygulaması söz konusu olmaktadır (Demir ve Açar, 2010)”.

Kaynaştırma uygulamalarına geçişin nedenleri insan hakları, demokrasi alanında yaşanan gelişmeler ve eşitlik düşünceleridir. Böylece yetersizlikten etkilenen bireyin ayrıştırılmış özel eğitim yerine, genel eğitim sınıflarında akranlarıyla birlikte eğitim alması esasına dayanan kaynaştırma uygulamaları gerçekleşmiştir (Erişkin ve ark., 2012). Sınıf öğretmenlerinin özel eğitime yönelik mesleki bilgi ve becerilerinin yetersiz oluşu, öğretmenlerin uygulamalı eğitim ve hizmet içi eğitime olan ihtiyacı doğurmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında yeterlilikleri ile ilgili yapılan araştırmalarda öğretmenlerin birçok

konuda bilgi eksikliğinin olduğu görülmektedir (Ferguson ve Ralph, 1996; Temel, 2000; Y km  , 2006;).

1.3. Kaynaştırma Eğitiminin Temel İlkeleri

Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları sırasında, normal ya ıtlarıyla aynı eğitsel ortamı paylaşması tek başına anlamlı olmamaktadır. Bu nedenle, kaynaştırma uygulamalarının aşağıda belirtilen ilkeler çerçevesinde yürütülmesi, uygulamaların başarısı ve öğrencinin uygulamalardan maksimum yararı sağlaması açısından önemlidir (MEB  ERDH, 2010).

- 1- Özel gereksinimli öğrencinin akranlarıyla aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- 2- Kaynaştırma eğitimi, özel ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- 3- Hizmetler yetersizliğe göre değil, öğrencinin eğitim gereksinimine göre planlanır.
- 4- Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama sürecine göre gerçekleşir.
- 5- Kaynaştırma eğitimine erken ba lamak esastır.
- 6- Kaynaştırma eğitiminde bireysel farklılıklar temel alınmalıdır.
- 7- Duyu kalıntısından yararlanmak esastır.
- 8- Kaynaştırma eğitimi gönüllülük, sevgi, sabır, gayret gerektirmektedir.
- 9- Eğitim normal gelişim gösteren öğrencilerle ve doğal ortamlarda verilmelidir.
- 10- Eğitim  ğrenciyi toplumun bir parçası haline getirmelidir.
- 11- Kaynaştırma eğitiminde okul-aile ve  evre işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Bu ilkeler, özel gereksinimli öğrencinin gereksinimleri g z önünde bulundurularak normal gelişim gösteren akranlarıyla eğitim görmesini, öğrencinin toplumsalla masını sağlaması ve öğrencinin gelişimi açısından okul-aile ve  evre işbirliği gerekliliğini vurgulaması açısından önemlidir.

1.4. Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları Yönetmeliği

- ✓ Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürebilirler.
- ✓ “Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdürebilirler.”
- ✓ “Okul öncesi eğitim, ilköğretim ya da mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı özel eğitim okullarında kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim verilebilir”.
- ✓ “Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda BEP geliştirme birimi oluşturulması zorunludur”.
- ✓ “Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulu ile Ödül ve Disiplin Kurulu’nda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle ilgili alınacak kararlarda BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapılır (MEB, 2006)”.

1.5. Tam Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi

Özel gereksinim ihtiyacına sahip öğrencilerin “kaydının genel eğitim sınıfında olduğu, öğrencinin tüm gün boyunca genel eğitim sınıfında, sınıf öğretmeni tarafından eğitim aldığı tam zamanlı kaynaştırma uygulamaları günümüzde özel gereksinimli öğrencilerin aileleri ve özel gereksinimli öğrencilerin eğitimini savunanlar tarafından öncelikle tercih edilen bir uygulamadır. Genel eğitim sınıfı, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim gereksinimlerinin, normal gelişim gösteren akranlarının eğitim gördüğü sınıflarda karşılandığı en az sınırlandırılmış eğitim ortamıdır. Sınıf öğretmeni de kendisinin ve özel gereksinimli öğrencisinin ihtiyaç duyduğu konularda destek veya ek hizmetlerden yararlanarak, öğrencinin sınıf içindeki tüm gereksinimlerini karşılamakla sorumludur” (Sadioğlu, 2011).

1.5.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Yoluyla Eğitimde Dikkat Edilecek Hususlar

- ✓ Öğrenciler, kayıtlı bulundukları okulda uygulanan eğitim programını takip ederler, öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.
- ✓ Ortaöğretimi tamamlayan öğrencilere akranlarına verilen diploma düzenlenir.
- ✓ “Tam zamanlı kaynaştırma yoluyla eğitim yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için uygun ortam düzenlemeleri yapılır ve destek eğitim odası açılır”.
- ✓ “Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulaması yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan bireyler gelişim özellikleri de dikkate alınarak sınıflara eşit sayıda ve her bir şubede 2 öğrenciyi geçmeyecek şekilde yerleştirilir. Ancak bu sayı birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullarda ihtiyaç doğrultusunda artırılabilir”.
- ✓ “Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan özel eğitim okullarında sınıf mevcutları, 5’i özel eğitim ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14; diğer kademelerde 15 öğrenci olacak şekilde oluşturulur (MEB, 2010)”.

1.6. Yarım Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi

Yarım zamanlı kaynaştırma eğitimi uygulamasında özel gereksinimli öğrenci, özel eğitim sınıfına yerleştirilmekte ancak bireysel özellikleri doğrultusunda başarılı olabileceği derslerde ya da sosyal etkinliklerde normal sınıflarda eğitim görmektedir (Çankaya, 2010). Yarım zamanlı kaynaştırma eğitimi uygulaması Türkiye’de az sayıdaki okulda uygulanmaktadır (Sadioğlu, 2011).

1.7. Özel Eğitim Sınıfı

Özel gereksinime sahip öğrenci kaydının “özel eğitim sınıfında olduğu, özel eğitim öğretmeni, özel gereçlerle donatılmış ve özel programın uygulandığı, çocuğun tüm gereksinimlerinin bu özel sınıfta karşılandığı durumdur. Özel sınıflara yerleştirilmiş öğrenciler, özel gereksinimi genel eğitim sınıflarında karşılanamayan

ve benzer öğrenme ve davranışsal ihtiyaçları olan öğrencilerdir. Bu öğrenciler, kaynaştırma eğitimine tabi tutulsalar da, günlerinin %60'ını özel eğitim desteği ve ilgili hizmetlerden yararlanarak geçirirler (Sadioğlu, 2011)".

1.8. Destek Eğitim Odası

Okul ve kurumda, "yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile üstün yetenekli öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak özel eğitim desteği verilmesi amacıyla destek eğitim odası açılır. Destek eğitim odaları, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından açılır. Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir. Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır.

Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır. Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin % 40'ını aşmayacak şekilde planlanır. Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir. Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur. Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir.

Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir. Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır. Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır. Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir (MEB, 2006)".

1.9. Eğitim Planı

Özel eğitim ihtiyacına sahip olan “her birey için Eğitim Planı Örneği” hazırlanır. Eğitim planında, bireyin tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı ile öncelikli eğitim ihtiyaçlarına göre belirlenen yıllık amaçlar yer alır. Eğitsel değerlendirme ve tanılması ilk kez yapılan her bireyin eğitim planı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından hazırlanır. Eğitim planı yeniden hazırlanırken öğrencinin o yıla ait bireysel gelişim raporu ile bir önceki eğitim planı dikkate alınır. Her tür ve derecedeki resmî veya özel okul/kurumlara devam eden öğrencilerin eğitim planı her yıl Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) geliştirme birimi tarafından yenilenir. Destek eğitim hizmeti verilen özel, özel eğitim okul ve kurumlarındaki bireylerin eğitim planı, özel eğitim değerlendirme kurulu raporu süresi sonunda özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yenilenir (MEB, 2006)”.

2. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

2.1. Araştırmanın Problemi ve Konusu

Türkiye’de 1980’li yıllarda uygulanmaya başladığı kabul edilen kaynaştırma uygulamalarına göz atıldığında, kurumların nitelik/nicelik olarak yetersizliği, programı yürütecek öğretmenlerin nitelik/nicelik olarak sınırlılığı, öğretmenlere destek vermesi gereken özel eğitimcilerin yeterince bulunmayışı gibi sorunlar olduğu dikkati çekmektedir (Erişkin, Kıraç ve Ertuğrul, 2012). Tüm bireylerin öğrenme yetisine sahip olduğu, hiç kimsenin ırkı, kültürel geçmişi, sosyoekonomik durumu, zihinsel ya da fiziksel engelleri nedeniyle eğitiminden yoksun bırakılamayacağı ülkelerin yasal düzenlemelerinde yer almaktadır (Akçamete, Kargın, Batu ve Uysal, 2009).

Ülkemizde kaynaştırma eğitimi hem yasal düzeyde hem de uygulamada kabul görmesine karşın, öğretmen yetiştiren programların içerikleri incelediğinde özel eğitim ile ilgili derslerin sınırlı dikkat çekmektedir. Genel eğitim okullarında görev alacak pek çok öğretmen mesleki eğitimleri sırasında özel eğitime ilişkin yetersiz bir donanımla mezun olmaktadır. Kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin yeterlikleriyle ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Araştırmalar sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yeterli donanıma sahip olmadığını ortaya koymuştur. Yine birçok araştırmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerektiği görülmüştür (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010).

Kaynaştırma eğitimi uygulaması uzun bir süredir ülkemizde devam etmektedir. Bu konu hem ülkemizde hem de dünyanın birçok ülkesinde önem verilen bir konu olmakla beraber ülkemizde kaynaştırma eğitimi üzerine yapılan çalışmaların nicelik açısından yetersiz (Demir ve Açar, 2011). Başlangıçta özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim ortamlarına sadece fiziksel olarak yerleştirilmesi olarak algılanan kaynaştırma, günümüzde tüm öğrencileri kapsayacak şekilde ve tüm öğrencilerin bireysel farklılıklarına bakılarak gerekli destek hizmetlerin aynı sınıf ortamında sunulması olarak algılanmaktadır (Saraç ve Çolak, 2012).

Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitim gerektiren bireylere katkı sağlarken normal gelişim gösteren bireylere de “engelli bireyle bir arada yaşama konusunda” olumlu tutum ve davranışlar kazandırır. Bu kazanç toplumsal bütünleşmeye ve kaynaşmaya önemli bir katkı sağlar (Diken, Anılan ve Kayacan, 2015). “Özel gereksinimli bireylerin eğitim ortamlarına yerleştirilmesinde, kısıtlayıcılık temel faktör olarak kabul edilmekte olup bireysel özelliklerine göre en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitim görmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır. En az kısıtlayıcı ortam ise normal okulların normal sınıflarında normal gelişim gösteren öğrencilerin yanına özel gereksinimli öğrencilerin yerleştirilmesiyle yapılan kaynaştırma uygulamaları olarak kabul edilmektedir. Kaynaştırma eğitimi uygulamaları ile özel gereksinimli olan çocuklar, normal gelişim gösteren çocuklar ile aynı ortamlarda eğitilerek, birbirlerini daha yakından tanımaları, farklılıkları olan bireyler için ön yargılardan kurtulmaları, bireysel farklılıkların olabileceğinin kabullenilmesi amaçlanmaktadır (Çankaya, 2010)”.

Bütünleştirmenin eğitimdeki boyutu olan kaynaştırma, gerektiğinde sınıf öğretmenine ve/veya engelli öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşuluyla engelli öğrencilerin genel eğitim ortamlarında eğitilmesidir. Destek özel eğitim hizmetleri ise, kaynaştırılan özel eğitime ihtiyacı olan birey ve/veya kaynaştırma sınıfı öğretmenine sağlanan özel eğitim hizmetleridir (Erişkin vd., 2012). Kaynaştırma uygulamalarında en önemli görevi sınıf öğretmeni yüklenmektedir. Sınıf öğretmenin daha önce hiç bilmediği ve belki de hiç duymadığı özelliklerdeki bir öğrenci hakkında hazırlık yapması çok önemlidir. Öğretmeni hazırlamak kadar önemli bir diğer nokta ise, kaynaştırma sınıfı öğretmeni olacak öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma yapmaya istekli öğrenciyi kabul edici bir tutum içinde olmalarıdır (Saraç ve Çolak, 2012). Öğretmenlerin etkili bir öğretim sağlayabilmeleri için öğrencilerin farklı özelliklerini bilmeleri ve öğretme-öğrenme ortamlarını bu özelliklere uygun şekilde düzenlemeleri gerektiğini belirtmektedir (Esmer, Yılmaz, Güneş, Tarım ve Delican, 2017).

Türkiye’de, 1983 yılında yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile yasallaşan ve en son yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2006) ile yaklaşık 33 yıldır sevindirici gelişmelerin görüldüğü kaynaştırma uygulamalarının, genel eğitim ortamlarında uygulanabilen ve kabul

gören bir eğitim uygulamaları olduğunu söyleyebiliriz. Bu yönetmelikte kaynaştırma yoluyla eğitim, “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okulöncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamaları” olarak tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2006). Yapılan tanımda özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte genel eğitim ortamlarında eğitilmeleri vurgulanmaktadır (Saraç ve Çolak, 2012).

Türkiye’de 1980’li yıllarda uygulanmaya başladığı kabul edilen kaynaştırma uygulamalarına göz atıldığında, kurumların nitelik/nicelik olarak yetersizliği, programı yürütecek öğretmenlerin nitelik/nicelik olarak sınırlılığı, öğretmenlere destek vermesi gereken özel eğitimcilerin yeterince bulunmayışı gibi sorunlar olduğu dikkati çekmektedir (Erişkin vd., 2012).

Dünyadaki ve Türkiye’deki çağdaş gelişmeler doğrultusunda her bireye eğitimde de eşit hak, fırsat ve imkânın verilmesi insanlığın gereği olarak kabul edilmektedir. Özel gereksinimli bireylerin, normal gelişim gösteren bireylerle aynı eğitim olanaklarına kavuşabilmesinin, akranları ile aynı ortamda eğitim almaları ile sağlanabileceği, bunda ancak en az kısıtlayıcı ortam olan, normal okulların, normal sınıflarında uygulanan, “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları” ile mümkün olabileceği gittikçe yaygınlık kazanan görüştür. Ülkemizde sürekli yaygınlaşarak artış gösteren kaynaştırma eğitimi uygulamalarında ise çeşitli sorunlar halen devam etmektedir. “Toplumun ayrılmaz bir parçası olan bireyin yaratma gücü ve yeteneklerini toplum yararına yöneltmek, kullanmak ve verimli kılmak büyük ölçüde bireylerin sağlıklı yetiştirilmesine ve iyi eğitilmelerine bağlıdır. Özel gereksinimli bireyleri topluma kazandırmak amacıyla onların mevcut bedensel, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirecek şekilde eğitim gereksinimlerinin karşılanması önem kazanmıştır. Bu bağlamda kaynaştırma öğrencilerinin eğitim öğretim faaliyetlerinin öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi varsa eksiklik ve problemlerin saptanması açısından önem taşımaktadır”.

2.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçlar

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerin eğitimine yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmenler kaynaştırma eğitimini nasıl tanımlamaktadır?
2. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin sınıf iklimi üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu bir sınıfta öğretmen olma ile ilgili düşünceleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde karşılaştığı sorunlar nelerdir ve bu sorunların çözümünde hangi yolları izlemektedirler?
5. Öğretmenler kaynaştırma öğrencilerinin sınıftaki diğer öğrencilerle ilişkilerini nasıl değerlendirmektedirler?
6. Öğretmenler kaynaştırma eğitimi konusundaki yeterliliklerini nasıl değerlendirmektedirler?
7. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda okul müdürü ve rehber öğretmenlerin katkı sağlama durumuna ilişkin düşünceleri nelerdir?
8. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine ilişkin görüşleri nelerdir?

2.3. Araştırmanın Önemi

“Bütünleştirmenin eğitimdeki boyutu olan kaynaştırma, gerektiğinde sınıf öğretmenine ve/veya engelli öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşuluyla engelli öğrencilerin genel eğitim ortamlarında eğitilmesidir. Destek özel eğitim hizmetleri ise, kaynaştırılan özel eğitime ihtiyacı olan birey ve/veya kaynaştırma sınıfı öğretmenine sağlanan özel eğitim hizmetleridir. Yapılandırılmış eğitimin engelli bireylerin hayatındaki önemi dikkate alındığında, kaynaştırmanın başarıyla uygulanmasında öğretmenlerin rolünün büyük olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri, uygulamanın başarısını etkileyen etmenleri iyileştirme açısından oldukça önemlidir” (Erişkin vd, 2012).

Türkiye’de 1980’li yıllarda uygulanmaya başladığı kabul edilen kaynaştırma uygulamalarına göz atıldığında, kurumların nitelik/nicelik olarak yetersizliği, programı yürütecek öğretmenlerin nitelik/nicelik olarak sınırlılığı, öğretmenlere destek vermesi gereken özel eğitimcilerin yeterince bulunmayışı gibi sorunlar olduğu dikkati çekmektedir (Erişkin vd, 2012). Türkiye’de özel gereksinimli öğrencilerin oranı, özel gereksinimli öğrencilerin eğitim durumu, iş gücüne katılım durumu ve kaynaştırma eğitimi uygulamaları durumu dikkate alındığında kaynaştırma eğitimi uygulamalarına verilmesi gereken önem anlaşılmaktadır. Kaynaştırma eğitimi uygulamalarında görevi ve sorumluluğu üstlenmek durumunda olan sınıf öğretmenlerinin kişisel özellikleri, kaynaştırma eğitimi uygulaması konusundaki eğitimi ve uygulama tecrübesi, mesleki yeterlikleri ve uygulama sürecine göre sınıf ve okulların uygulamaya ilişkin özelliklerini nasıl değerlendirdikleri ise uygulamaların başarısı ve geliştirilmesi için önem arz etmektedir.

“Türkiye’de yasal olarak benimsenmesinden (1983 - 2016 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu) bugüne 37 yılı doldurmuş olan kaynaştırma eğitimine ilişkin alan yazında birçok çalışma bulunmasına rağmen uygulanma aşamasında hala bir takım sorunlarla karşılaşılmaktadır. Bu sorunlar kaynaştırma eğitiminin kalitesini düşürmekte veya kaynaştırma eğitimi tamamen etkisiz kılmaktadır. Bu sorunların tespitinde, kaynaştırma eğitimi uygulamalarının kilit noktasında bulunan sınıf öğretmenlerinin görüşleri, uygulamaların ne seviyede gerçekleştiği ve kaynaştırma eğitiminin geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin bizlere ışık tutması bakımından önemlidir. Bu nedenle bu araştırmanın önemi, kaynaştırma eğitimi yürüten sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüş ve deneyimlerinden yola çıkarak kaynaştırma eğitimi uygulamalarının durum tespitini yapmaktır (Anılan ve Kayacan, 2015)”.

Kaynaştırma eğitimi, 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı yasa, 1997’ de çıkarılan 573 sayılı kararname ve buna dayalı olarak 2000 yılında yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliği ile yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır (İzci, 2005). Özel eğitim alanında ortaya çıkan gelişmeler sonunda günümüzde pek çok özel gereksinimli öğrenci genel eğitim sınıflarında eğitim görmektedir. Günümüzde engelli çocukların daha erken dönemde tanındığı, eğitim

olanaklarından daha fazla sayıda bebeğin/çocuğun yararlandığı, okul öncesi dönemde özel eğitim hizmetlerinin giderek yaygınlaştığı, kaynaştırma eğitimine daha fazla öğrencinin alındığı, dikkati çekmektedir (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010). Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK). İşbirliğiyle hazırlanan “Türkiye Özürlüler Araştırması 2002 İkincil Analiz Raporu” sonuçlarına göre, genel nüfusun; % 12.29’u özürlüdür, özürlülerin % 36,33’ü okuma yazma bilmemekte, okuma yazma bilen özürlülerin % 7,69’u bir okul bitirmemekte ve özürlülerin ancak % 21,71’i iş gücüne katılabilmektedir. (Çankaya, 2010).

Özel Eğitim Hizmetleri Rehabilitasyon ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 05 Şubat 2010 tarihinde güncellediği, 2009-2010 Yılı Kurum ve Öğrenci Sayıları Tablosuna göre, ilköğretim kademesinde 71,142 öğrenci 34,914 normal sınıfta kaynaştırma eğitimi uygulaması kapsamında eğitim görmektedir. Diğer bir deyişle Türkiye’de 34,914 sınıf öğretmeni bu yıl kaynaştırma eğitimini uygulamaktadır (Çankaya, 2010).

“Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre dünya nüfusunun %14’ünü, Türkiye nüfusunun da %12.29’unu özel gereksinimli bireyler oluşturmaktadır. Bu verilere göre şu an ülkemizde altı buçuk milyona yakın özel gereksinimli birey bulunduğu varsayılabilir (Anılan ve Kayacan, 2015).” “Özel Eğitim Hizmetleri Rehabilitasyon ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 10 Nisan 2015 tarihinde güncellediği, 2014-2015 Yılı Kurum ve Öğrenci Sayılarına göre, sadece ilköğretim kademesinde 72095 öğrenci kaynaştırma eğitimi uygulaması kapsamında eğitim görmektedir. Bu sayılar aslında ne kadar büyük bir topluluğun kaynaştırma eğitimi uygulamalarına gereksinim duyduğunu göstermektedir. Bu nedenle Türkiye’de hala eksiklikleri bulunan kaynaştırma eğitimi uygulamalarının kendi içerisinde değerlendirilmesi, var olan sorunların tespit edilmesi ve kaynaştırma sürecinin iyileştirilmesi çalışmaları, sayıları hiç de az olmayan özel gereksinimli bireylerin yaşam kalitesini arttırmada büyük bir önem arz etmektedir”.

Engelli öğrencilerin, engelli olmayan akranlarıyla birlikte eğitilmelerinin amacı; engelli öğrencilerin akranları ile akademik ve sosyal yönden bütünleştirilerek sosyal ve duygusal yönden gereksinimlerinin karşılanmasını sağlamaktır (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010). Eskişehir/ Tepebaşı ilçesi Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM)’

dan alınan resmi kayıtlara göre 2024-2025 eğitim öğretim yılına ait ilkokul kademesinde 956 tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi bulunmaktadır (RAM, 2024). Ülkemizde Milli Eğitim sistemi çağdaş, demokratik, eşit olma yolunda dünyadaki gelişmelere paralel olarak sürekli ilerlemekte ise de gittikçe önem kazanan kaynaştırma eğitimi uygulamalarında çeşitli nedenlere bağlı yetersizlikler devam etmektedir. Araştırmada yetersizliklerin tespit edilmesi ile uygulamanın geliştirilmesine yönelik olarak ilgili kişi ve kurumların özellik, tutum ve görüşlerinin uygulayıcı öğretmenlerin görüşlerine göre belirlenmesinin oldukça faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

2.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizini, araştırmanın varsayımları ve sınırlılıklarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.4.1. Araştırmanın Modeli

Tarama modelinde olan araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırma olayları doğal ortamları içinde ele alarak katılımcıların görüşlerini ve bakış açılarını dikkate alan bütüncül bir yaklaşıma sahip bir araştırma yaklaşımıdır. Tecrübeli sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada araştırmanın modeli, nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğine dayalı modelidir. Çalışmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği seçilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanan araştırma verileri tümevarım analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki 8 soru araştırmacı tarafından, uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır.

Nitel araştırma kısaca, ilgilenilen belli bir olayın daha iyi anlaşılması için kapsamlı bir şekilde yazılı ve görsel verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanmasıdır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, araştırmacı tarafından önceden belirlenen sorular görüşülen kişiye aynı sırayla sorulur ve görüşülen kişinin soruları istediği genişlikte yanıtlamasına fırsat verilir (Demir ve Açar, 2011).

2.4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 Eğitim-Öğretim yılında Eskişehir il ve ilçelerindeki her biri farklı ilköğretim okullarında görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemin seçilmesinde sınıf öğretmenlerinin en az bir kaynaştırma öğrencisinin olma durumu temel ölçüt olarak alınmıştır. Bu evren içerisinde öğretmenlik hayatı boyunca en az bir kaynaştırma öğrencisine öğretmenlik yapmış ya da yapıyor olan 10 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Katılımcılar 6 erkek ve 4 kadın sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bu başlık altında öğretmenleri demografik özellikleri Tablo 2.1’de gösterilmiştir.

Tablo 2. 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durumu	Branş	Sınıfında Bulunan Özel Gereksinimli Öğrenci Sayısı
K1	Erkek	43	Evli	Sınıf Öğretmeni	1
K2	Kadın	28	Bekar	Sınıf Öğretmeni	3
K3	Kadın	35	Evli	Sınıf Öğretmeni	1
K4	Erkek	29	Bekar	Sınıf Öğretmeni	2
K5	Erkek	33	Bekar	Sınıf Öğretmeni	1
K6	Kadın	38	Evli	Sınıf Öğretmeni	2
K7	Erkek	36	Bekar	Sınıf Öğretmeni	1
K8	Kadın	33	Evli	Sınıf Öğretmeni	2
K9	Erkek	44	Evli	Sınıf Öğretmeni	1
K10	Erkek	35	Bekar	Sınıf Öğretmeni	2

2.4.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada öğretmenlerin görüşleri, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve çalışmanın alt kategorileri doğrultusunda hazırlanmış yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan bir anket ile toplanmıştır. Öğretmenlerden görüşlerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir.

Araştırmada çalışma grubundaki 10 sınıf öğretmeniyle yüz yüze görüşülmüştür. Görüşme formunda, yarı yapılandırılmış ve açık uçlu olmak üzere toplam 8 soru bulunmaktadır. Sorular, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine yönelik görüşlerini ortaya koymaya yöneliktir.

Görüşme formunda kaynaştırma eğitime ilişkin görüşler şu şekildedir.

Kaynaştırma öğrencilerin olduğu bir sınıfta öğretmen olmanın önemi ve yeterliliği, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri, kaynaştırma eğitimi konusunda okul müdürü ve rehber öğretmenin etkililiği, kaynaştırma öğrencilerinin sınıf iklimi üzerindeki etkisi ve öğrencilerle ilişkileri ayrıca uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırma öğrencilerin eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 8 soruya yer verilmiştir. Görüşmeler her bir katılımcı için 25-35 dakika sürmüştür.

2.4.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerle ilgili görüşlerini, kendi algılarına ve anlatımlarına dayalı, ayrıntılı ve bütünsel olarak incelemek ve öğretmenlerin konuya ilişkin her bir soruya verdikleri yanıtların benzer ve farklı yönlerini ortaya koymak için nitel bir analiz yöntemi olan betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmada geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi demektir (Anılan ve Kayacan, 2015).

Araştırmanın geçerliğini sağlamak için, elde edilen bulgular yansız biçimde sunulmuş ve katılımcıların ifadelerinden de doğrudan alıntılar yapılmıştır. Verilerin çözümlemesinde, daha sonra yapılan değerlendirmelerde kolaylık sağlamak amacıyla kodlama çalışması yapılmıştır. Kodlama sırasında kod numaraları ve harfleri kullanılmıştır. Bu karakterlerden “K” katılımcıyı, harften sonra gelen rakamlar ise görüşme yapılan öğretmenleri birey olarak sembolize etmektedir. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler yazılı olarak kaydedilmiştir.

2.4.5. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları

Varsayımlar:

- ✓ Araştırmaya katılan kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin, görüşme formunda belirtilen sorulara verdikleri yanıtlar doğru ve yansız olduğu,
- ✓ Araştırmaya katılan kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin, görüşme formunda belirtilen sorulara samimi ve içten bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar:

- ✓ Bu araştırma, halen uygulama yapmakta olan öğretmenlere ulaşabilmesi ile sınırlıdır.
- ✓ Araştırma, öğretmenlerin Eskişehir ilinde görev yapması ile sınırlıdır.
- ✓ Öğretmenlerin sınıf öğretmeni olması ile sınırlıdır.
- ✓ Bu araştırma, öğretmenlerin sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunması ile sınırlıdır.
- ✓ Araştırma, görüşme formunda belirtilen sorularla sınırlıdır.
- ✓ Araştırmaya katılan örneklem grubun verdiği doğru ve yansız cevaplar ile sınırlıdır.

2.5. Araştırmanın Bulguları

Araştırmaya dâhil olan öğretmenlerin “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine Yönelik Görüşleri” ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla temalar başlıklar halinde oluşturularak öğretmenlere sorulan sorular ve elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

2.5.1. Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitimleri

Yapılan tümevarım analizi sonucunda, ilk olarak sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları ve özel gereksinimli öğrencilerin eğitimine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Bu başlık altında ortaya çıkan temalar Tablo 2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. 2. Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitimleri

Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitimleri		f
Kaynaştırma eğitimi hakkında görüşler	Olumsuz görüşler	2
	Olumlu görüşler	8
Özel gereksinimli öğrenciler için amaçlar	Akademik olmayan amaçlar	3
	Akademik amaçlar	7
Özel gereksinimli öğrenciler için öncelikli beceriler	Akademik olmayan beceriler	4
	Akademik beceriler	6

Tablo 2.2'ye göre iki öğretmen kaynaştırmaya ilişkin olumsuz yönlerden bahsetmiştir. Sekiz öğretmen ise kaynaştırmaya ilişkin olumlu yönlerden bahsetmiştir. Üç öğretmen akademik olmayan amaçlardan bahsederken yedi öğretmen akademik amaçlardan bahsetmiştir. Akademik olmayan beceriler için dört öğretmen olumsuz görüş bildirirken altı öğretmen ise olumlu görüşten bahsetmiştir.

2.5.2. Kaynaştırma ve Sınıf Yönetiminde Yeterlilik

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma sınıflarının yönetimine ilişkin yeterlikleri ile ilgili bulgular Tablo 2.3'de sunulmuştur.

Tablo 2. 3. Kaynaştırma ve Sınıf Yönetiminde Yeterlilik

Kaynaştırma ve Sınıf Yönetiminde Yeterlilik		f
Kaynaştırma ve sınıf yönetimi	Kaynaştırmada yetersizlik	5
	Sınıf yönetiminde yetersizlik	3

Öğretmenler “özel gereksinimli çocuklar ve sınıf yönetimi konusunda kendilerini yeterli görüp görmedikleri ile ilgili görüşlerini açıklamaktadır. Öğretmenlerin beşi özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi konusunda, üçü de kaynaştırma sınıflarının yönetimi konusunda güçlük yaşadığını ifade etmiştir. Bu konudaki öğretmen görüşlerinden bazıları kaynaştırma konusunda yetersiz oldukları, özel eğitim ve özel gereksinimli öğrencilere ilişkin eğitim almadıkları yönündedir. Öğretmenler ayrıca sınıf yönetimine ilişkin ders almadıklarını ve kaynaştırma sınıflarının yönetimiyle ilgili bilgi ve beceri eksiklikleri olduğunu belirtmektedirler”.

2.5.3. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tanımları

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin genel tanımları: “Fiziksel ve zihinsel yetersizliği bulunan bireyler”, “toplumsal uyum” ve “toplumsal ivme kazanma” kategorileri altında toplandıkları görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimini; fiziksel ve zihinsel yetersizliği bulunan bireylerin öncelikle sınıfa ardından topluma uyumunun kazandırılması olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Kaynaştırma eğitimine ilişkin yapılan tanımlardan bazıları şunlardır:

“Kaynaştırma eğitiminin homojen bir sınıf ortamı oluşturmak için sınıfın genel seviyesinden veya öğrencilerin gerek psikolojik gerekse de fiziksel olarak

gerisinde olan bir veya birden fazla öğrencinin diğer öğrencilerle aynı sınıf ve ortamda eğitim görmesine yönelik oluşturulmuş bir sınıf eğitim modeli olduğunu düşünüyorum.” (K4)

“Kaynaştırma eğitimi, bireyselleştirilmiş programlarıyla çeşitli yetersizliği olan öğrencilerin eğitsel ve sosyal yönden bütünleşmelerini sağlama işlemidir.” (K8)

“Kaynaştırma, aslında diğer çocuklardan çok farklı görmeyip, belki bilişsel becerisi, fiziksel becerileri diğerlerinden biraz daha düşük olabilir ama özel bir eğitime tabi olmadan, diğer sınıftaki öğrencilerin arasında onu derse katabilmek, onun anlayacağı dilde sınıf içerisinde aktif hale getirmekten ibarettir.” (K9)

“Bireysel farklılıkların fazla olduğu öğrencilerin normal öğrencilerle aynı ortamda eğitim alma sürecidir. Tüm çocuklar eşit haklara ve fırsatlara sahip olmalıdır. Bireysel eğitime ihtiyaç duyan bir çocuğun normalleşme sürecine dâhil olması adına kaynaştırma eğitiminin gerekli olduğunu düşünüyorum.” (K3)

“Öğrencinin sınıfla iletişime geçmesini ve sınıfla etkileşimde bulunmasını sağlamak. Mezun olunca topluma yabancılaşmaması için gerekli kaynaşmanın sağlanması olarak tanımlarım.” (K10)

Bütün bu tanımlamalardan yola çıkarak 9 katılımcının birbirine benzer olumlu cevaplar vermelerinin yanında sadece bir katılımcı, kaynaştırma kelimesini yanlış bulduğunu, engel tanımadığımız bireyler arasında ayrımcılık yarattığını ve bu eğitimi yanlış bulduğunu belirtmiştir.

2.5.4. Kaynaştırma Öğrencilerin Bulunduğu Sınıfın İklimi

Sınıf öğretmenleri öğrenme ortamlarını kaynaştırma öğrencilerine göre düzenlerken öğrencilerin olumlu yönlerini ön plana çıkarma, ders işleme sürecini öğrenciye göre ayarlama, değerler eğitimine yer verme, öğrenciyi ödüllendirme ve kaynaştırma öğrencisinin arkadaşları tarafından kabullenme sürecine yoğunlaştıkları bazen de öğrencinin gerçek durumunu diğer öğrencilerden saklama yoluna gittiklerini belirtmişlerdir. Bulgulara ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Değerler eğitimi kapsamında öğrencilerimize resimler ve videolardan farklı bireyler göstererek onları farklılıklara saygı temasında güçlendirmeye çalışırız. Bu anlamda kaynaştırma öğrencisi sınıf için, öğretmen için

ve öğrenciler için bir fırsattır. Eşitlikçi, kabul edici ve farkındalıkları yüksek bireyler yetiştirebilmek için sınıfımızdaki farklılıklarla yaşayabilmek için başlamalıyız.” (K1)

“Kaynaştırma öğrencisinin olduğu sınıf duygusal olarak diğer sınıflardan daha farklıdır. Çünkü gerek öğretmenin gerekse sınıfta bulunan diğer öğrenciler kaynaştırma öğrencisinin eksikliğine yönelik bir farkındalık içindeler. Bu da sınıfta farklı bir duygusal iklimin oluşmasını sağlamaktadır.” (K4)

“Benim ve öğrencilerim için kaynaştırma öğrencisi ilk günden itibaren her şeyiyle herkesten farksızdır. Çok fark edilen durumu varsa öğrenciler tarafından acınacak bir birey olarak değil her zaman yanında olunacak yardım edilecek bir birey olarak ve böyle bir sınıf ikliminde eğitim görür.” (K5)

“Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf iklimine olumsuz hiçbir etkisini görmedim. Çocukların her bireyin farklı zihinsel, bedensel özelliklerinin olabileceğini ve farklılıklara saygı duymanın gerekliliği düşüncesine sahip olduklarını, öğrencilerin hepimizin birer engelli adayı olduğumuz fikrine sahip olmaları gerektiğini düşünüyorum.” (K8)

Sınıf öğretmenleri, öğrenciyi sınıfa hazırlarken aile ile işbirliği içinde olma, öğrenciye akran desteği sağlayarak eksikliklerin giderilmeye çalışılması ve sınıf dışında kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenerek ona ekstra zaman ayırma gibi çalışmalar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgulara ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Kaynaştırma öğrencisini genellikle iyi öğrencilerle yan yana oturtmaya çalışıyorum. Sınıfa geldiğinde yanındaki arkadaşına hadi öğrencinin elini yüzünü bir yıkayın, toparlayın diye söylüyorum. Öğrenci öğretmene karşı çok utangaç bir öğrenci olduğundan arkadaşlarından yardım alıyorum. Çünkü arkadaşlarıyla daha rahattır.” (K10)

“Bunun temelinde hem kaynaştırma öğrencisinin ailesinin hem de diğer çocukların ailesinin özel çocuklara ve kaynaştırma eğitimine yaklaşımları etkindir. Çocuklar davranışlarıyla ailelerinin düşüncelerini yansıtan ayna gibidirler. Bu durumda sınıf ikliminin ılımlı olabilmesi için öğretmen ve ailelerin iş birliği önemlidir.” (K3)

Araştırmaya dâhil olan on katılımcıdan birisi, sınıfta bulunan kaynaştırma öğrencilerinin sınıf iklimi üzerinde genelde olumsuz bir etki bıraktığını düşünmektedir.

2.5.5. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Bir Sınıfta Öğretmen Olmaya İlişkin Görüşleri

Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunmasını olumlu olarak değerlendiren öğretmenler, bu durumun tecrübelerini, mesleki doyumlarını, merhamet duygularını ve özgüvenlerini artırdığını, sınıftaki diğer öğrencilerin farklılıklara olan saygısını artırdığını ve bu öğrencilerin sınıfa zenginlik kattığını ön plana çıkarmışlardır. Konu ile ilgili olarak öğretmenlerin düşünceleri aşağıda yer almaktadır.

“Öğrencilerin farklılıklara olan saygısını artırmayı sağladığını düşünüyorum. Diğer öğrencilere değer kazandırmada çok faydası olduğunu düşünüyorum. Öğrencilere farkındalık kazandırmak daha kolay olmaktadır.” (K9)

“Engelli öğrencilerle normal çocukların aynı ortamda olmasının kaynaştırma öğrencilerine oldukça faydalı olduğunu, zaman zaman akran öğreniminin oldukça faydalı olduğunu ve daha çok sosyalleştiklerini düşünüyorum.” (K8)

“Öğretmen devletin işçisidir, görevinin başındadır. Sınıfında kimlerin olduğundan ziyade öğretmenlerin sınıftakilere ne verebildiği önemlidir.” (K1)

“Mesleğimin ilk yılında bu deneyimi yaşadım. Sınıf yönetimi konusunda yetkin bilgilere ve becerilere sahip olmak çok önemlidir. Aynı zamanda kaynaştırma eğitimini iyi anlamak gerekiyor. Karşımızdaki çocuğun bilişsel ve duyuşsal becerilerinin ne durumda olduğunu bilip öğretim ortamını ona uygun düzenlemek gerektiğini düşünüyorum.” (K3)

“Özel gereksinimi olan çocukların sosyalleşmesini sağlamak, yeteneklerini ve ilgi alanlarını kullanabilmelerine yardımcı olmak aynı zamanda akranlarıyla iletişime geçmelerini sağlamak için böyle bir sınıfta görev almak isterdim.” (K7)

Öğretmenlerin bir kısmı kaynaştırma öğrencisi bulunan bir sınıfta, öğretmen olmanın zor ve moral bozucu ayrıca iş yükü fazlalığından dolayı daha yorucu olduğuna değinmişlerdir. Bununla ilgili olarak öğretmenlerin ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

“Sistemin baştan aşağı değişmesi gerektiğini düşünüyorum. Kaynaştırma öğrencilerinin olduğu sınıfta öğretmen olmanın zor olduğunu düşünüyorum. Ülkemizde kaynaştırma öğrencileri için ek okullar açılmayarak sınıf öğretmenin sınıfına verilerek ve duygusal boşluklar yaratılarak (kaynaştırma öğrencilerini istemiyormuşuz gibi velilerin kafasında böyle bir şema yaratılmaya çalışılarak) iş yapılmış gibi gösterildiğini düşünüyorum. Kaynaştırma öğrencileri 5 gün tam zamanlı okullara gönderilerek gün içinde yarım gün kadar da kaynaştırma durumuyla ilgili okullara belki, gönderilerek bu çocuklara eğitim yapıldığı zannediliyor.” (K5)

“Moral bozucu olduğunu düşünüyorum. Bir şeyi yapamadım, başaramadım düşüncesi insana dokunuyor. Mesleki doyumu eksiltiyor.” (K10)

“Zorlukları fazla olur. Kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenirken diğer öğrencilerin geride kalmasına neden olabilir. Çünkü kaynaştırma öğrencilerine fazladan zaman ayırmak gerekir. Bu şekilde de müfredatın gerisinde kalınabilir. Kalabalık sınıflarda daha çok zorlukları ortaya çıkabilir.” (K2)

2.5.6. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözümleri

Sınıf öğretmenleri kaynaştırma öğrencilerinde; çekingenlik, içe kapanıklık, dışlanma, akran baskısı, hırçınlık, hiperaktivite, yalnız vakit geçirme eğilimi ve sınıfsal etkinlikleri öğrenciye göre uyarlama gibi problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Yaşanan sorunlar ve çözümlerine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir. Çocuklarının oturma düzeni ve sınıf ortamı, kullanılan ders araç ve gereçler, sınıftaki öğrenci sayısının fazla olması, ders programı ve içeriği, öğretim hızı, öğretmenin davranışları, beklentileri ve çocuklara yaklaşım tarzı da çocukların davranışları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. (Sucuoğlu ve Kargın, 2006: 245).

Kaynaştırma sürecinde yapılması gerekenler, görevler ve sorumluluklarını bilen bir öğretmen yaşanan durumları sorun olarak görmekten ziyade sürecin bir parçası olarak görür ve yönetir. Kaynaştırma öğrencisinin normal dediğimizden farklı bir davranışı ve durumu onun yaşadığı durumun bir parçasıdır. Ondan

beklentimiz onun kapasitesi ile doğru orantılı olursa sorun anormallerimiz azalır.’’
(K1)

‘‘Daha çok zaman kaynaklı sorunlar yaşayabiliyoruz. Ayrıca aynı müfredatın kaynaştırma öğrencilerine uygulanması farklı zorluklar yaşatabilir. Kaynaştırma öğrencisinin sınıf içerisinde almış olduğu ders saati azaltılarak destek eğitim odasına yönlendirilebilir. Orada daha fazla zaman harcaması sağlanabilir.’’
(K2)

‘‘Karşılaştığım en büyük sorun özel çocuklara karşı nasıl davranmak gerektiği konusunda lisans eğitiminin yeterli olmamasıdır. Lisans eğitiminde özel eğitim ve kaynaştırma derslerinin verimli olması ile meslek icra edilirken alınan verimin doğru orantılı olduğunu düşünüyorum. Karşılaştığım sorunlarda gerekli konuda yardım almak için rehber öğretmen, idari amir, çalışma arkadaşlarıma danışıp internet üzerinden çözüm yolları aradım.’’ (K3)

‘‘Kaynaştırma eğitiminde karşılaştığım güçlüklerin başında sınıf düzeninin bozulması gelmektedir. Kaynaştırma öğrencisinin özellikle zihinsel yetersizlik sebebiyle kaynaştırma gören öğrencilerin sınıf düzenini bozduğunu, öğretimi olumsuz etkilediğini ve sınıf arkadaşlarını geride bıraktığını düşünmekteyim. Ancak bedensel sebeple kaynaştırma öğrencilerimin sınıf düzenine veya öğretim sürecine herhangi bir olumsuz etkisi olmadığını düşünüyorum. Kaynaştırma öğrencilerin destek eğitim odalarında eğitim almaları daha faydalı olacaktır.’’ (K6)

‘‘Kaynaştırma eğitimine öğrencilerin akranları ile birtakım sorunlar yaşadıklarını, arkadaşlık ilişkisi kurmakta zorlandıklarını, kendilerini tam olarak ifade edemediklerini gözlemledim. Bunun yanı sıra kaynaştırma öğrencilerinin normal öğrenciler tarafından şiddete ve dışlanmaya maruz kaldıklarını fark ettim. Kaynaştırma öğrencilerinin akranlarına göre seviye olarak geride olduklarını ve akademik başarısızlıklarının engellerinden kaynaklandığı, sayısal ve sözel derslerde yeterli başarıyı gösteremedikleri için sınıf içi iletişim ve etkileşimlerinin yetersiz olduklarını gördüm. Sorunları çözmede öğretmen olarak sabırlı, bilinçli ve yeteri kadar kaynaştırma eğitimine sahip olmam gerektiğini fark ettim ve bunun için de kaynaştırma öğrencilerine karşı; çocuğu teşvik etmek, ilgisini daimî tutma, iletişim kurmak, ayrımcılık yapmamak, destek vermek, aileyi ve diğer öğrencileri

bilinçlendirmek, öğrencinin yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasına yardımcı olmam gerektiğini fark ettim.” (K7)

2.5.7. Kaynaştırma Öğrencilerinin Sınıftaki Diğer Öğrencilerle İlişkileri

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarını iyileştirmenin yolu “öncelikle şu anki sistem içerisindeki özel gereksinimli öğrencilerin sınıf içerisindeki durumlarının betimlenmesinden geçmektedir. Bu nedenle görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerine özel gereksinimli öğrencilerin sınıf içi eğitim ortamını ve eğitim-öğretim sürecini nasıl etkilediği sorulmuştur. Görüşmeye katılan on sınıf öğretmeninden üçü kaynaştırma öğrencilerinin eğitim-öğretim sürecini olumsuz etkilemediğini belirtmişlerdir. Bu öğretmenlerden birkaçı kaynaştırma öğrencilerinin sınıf içerisindeki durumlarını şu şekilde ifade etmişlerdir;”

“Her iki grup öğrencinin de birbirine yararı vardır. Kaynaştırma öğrencisi kendi adına sosyalleşme, normalleşme, sosyal etkinliklere katılım gösterme, özgüven gibi olumlu özellikleri kazanırken diğer çocuklar da herkesin farklı olduğunu kabullenme, hoş görü, bireysel farklılıklara saygı konusunu öğrenmiş olur.” (K3)

“Benim öğrencim sınıfa uyum sağladı. Kurallara uyuyor, ders dinlemede bazen sorunlar yaşasak da bu davranışları asla sınıf ortamını bozmuyor.” (K9)

“Kaynaştırma öğrencisinin başarılı olmasının en büyük sebeplerinden birisi elbette sınıf rehber öğretmenidir. Sınıf rehber öğretmenin öğrencileri bu arkadaşları konusunda önceden uyarması ve onlardan kaynaştırma öğrencilerinin farklı olduğunu belirtmesi sayesinde sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine davranışlarında daha da dikkatli olmalarını sağlar. Kaynaştırma öğrencilerin olduğu bu sınıf ortamında diğer öğrenciler eksik yönlerini tamamlamaları için bu öğrencilere sevgi ve yardımlaşma duyguları içinde yaklaşımları sınıfta tatlı bir havanın esmesine sebebiyet verir.” (K4)

Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf yönetimini olumsuz etkilediğini ifade eden iki öğretmen, öğrencilerinin çok hareketli/aktif olması, yaramazlık yapması veya arkadaşlarına sataşması gibi nedenlerden dolayı derslerinin bölündüğünü dile getirmişlerdir.

“Öğrencinin kişiliğine göre değişiyor. Çok aktif olan öğrenciler sınıfın ders sürecini olumsuz etkiliyor. Çünkü bu öğrencilerin disipline edilmesi çok zordur.” (K10)

“Maalesef ilişkileri istenilen düzeyde değildir. Kaynaştırma öğrencisini dışlama vb. Olumsuz bir etki yaratıyor.” (K2)

“Sadece bir öğretmen özel gereksinimli öğrencinin eğitim sürecini bazen yavaşlattığına değinmiştir. Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde, öğretmenlerin sınıf yönetimi ve davranış sorunlarının üzerinde özellikle durdukları görülmektedir. Sınıf yönetimi öğrencilerle güven ve şefkate dayalı ilişkiler geliştirmekle başlamaktadır (Anılan ve Kayacan, 2015). Hindistan ve Amerika’da gerçekleştirilen kültürlerarası bir çalışmada, araştırmacılar şefkate dayalı bir sınıf ortamının üç özelliğinden bahsetmişlerdir. Bunlar; öğretmen ve öğrenciler arasındaki karşılıklı güven, öğrencilerin öğrenme potansiyellerinin koşulsuz kabulü, öğrencilerin araştırma ve keşfetme fırsatlarıdır (Anılan ve Kayacan, 2015)”.

2.5.8. Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Öğretmenin Yeterliliği

Öğretmen davranışı ile öğrenci davranışı arasındaki bağ ilk olarak Sınıf içinde Disiplin ve Grup Yönetimi adlı çalışma ile ortaya konulmaktadır. Sınıflarda çekilen binlerce saatlik video kayıtlarının incelenmesi sonucunda, ‘etkili’ öğretmenlerin problem davranışlar ortaya çıkmadan önce önlemler aldığını ve böylelikle öğretmenlerin sınıflarında daha az oranda problem davranış sergilendiği ortaya çıkmıştır (Kounin, 1970).

“Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi konusunda farklı yollardan bilgi edindikleri görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi edinme yollarının şu şekildedir. Rehberlik servisinden yardım alma, rehberlik araştırma merkezi ile iletişim halinde olma, üniversite eğitimi sırasında özel eğitim dersi almış olmak, internetten araştırma yapmak, deneyim kazanma yoluyla elde edinilen bilgiler, hizmet içi eğitimlere katılmak, özel eğitim seminerlerine katılmak, özel eğitim ile ilgili kitaplar okumak, özel eğitim öğretmenlerine danışmak olduğu ortaya çıkmıştır”. Soruya ilişkin öğretmen ifadelerinden birkaçı şu şekildedir;

''Araştırarak ve rehber öğretmenlerimize danışarak bilgi edindim.'' (K10)

''Genelde internetten öğreniyorum, rehberlik servisinden yardım alıyorum ve en önemlisi bana göre 8 yılın getirdiği tecrübe etkili oluyor.'' (K9)

''Deneyiminin az olduğunu söyleyebilirim. Hizmet içi eğitimler veriliyor bu konuyla ilgili ancak içinin boş olduğunu düşünüyorum. Verilen eğitimler internet üzerinden araştırıldığına okuyup öğrenilebilecek eğitimlerdir.'' (K3)

''Yetersizim. Bunun için bir dört yıl daha eğitim verilmeli o kadar ciddi bir iş çünkü.'' (K5)

''Kaynaştırma öğrencilerini koşulsuz kabul yeterlilik için önemli bir aşamadır. Ancak özel eğitim konusunda tüm öğretmenler gibi yeterli eğitim görmedim. Düzgün uygulanan etkili hizmet içi eğitimlerle yeterli bilginin edinileceğini düşünüyorum.'' (K1)

''Zihinsel yetersizlik sebebiyle kaynaştırma alan öğrencilere yeterli eğitim öğretim verilmek amacıyla kursların açılması ve eğitimlere katılmamın faydalı olacağını düşünüyorum.'' (K6)

''Kaynaştırma eğitimi konusunda daha önce karşılaşmadığım için bu konuda kendimi çok yetersiz hissettim. Sonra RAM ile iletişime geçerek kaynaştırma öğrencisinin hangi alanda kaynaştırma eğitimi alması gerektiğini öğrendikten sonra bu konuda araştırmalar yaparak bilgilenmeye çalıştım. Bu konuda internetten videolar ve gerekli makaleleri okuyarak bilgilenmeye çalıştım. Öğrencimin özelliklerini gözlemleyerek daha sonra elimden geldiği kadar onu geliştirmeye çalıştım.'' (K7)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ifadelerine dayalı olarak, sınıf öğretmenlerinin tamamının kaynaştırma eğitimine ilişkin az veya çok bilgilerinin olduğu fakat kaynaştırma eğitime yönelik planlı bir eğitim almadıkları söylenebilir.

Birçok ülkede kaynaştırma uygulamalarının artmasıyla genel eğitim sınıfları gittikçe daha heterojen sınıflar olmakta; sınıf öğretmenleri özel gereksinimli çocuklarla daha fazla karşılaşmak durumunda kalmaktadırlar (Esmer vd., 2017). Öğretmenin sınıfında kaynaştırma eğitimi başarıyla uygulayabilmesi ise kaynaştırma eğitimi için gereken bilgi ve yeterliğe sahip olmasından geçmektedir.

2.5.9. Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Okul Müdürü ve Rehber Öğretmenlerin Sınıf Öğretmenlerine Katkı Sağlama Durumu

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, okul müdürlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi konusunda yönlendirici olduklarını, gerekli teknik donanımı sağladıklarını belirtmişler. Rehber öğretmenlerinin ise; bilgilendirme konusunda öğretmenlerle birebir görüşme yaptıklarını, dönemsel toplantı düzenlediklerini, velilerle iletişim halinde olduklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 2. 4. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Rehber Öğretmenleri Değerlendirmeleri

Rehber Öğretmenlerini Değerlendirme	Evet	Hayır
Kaynaştırma öğrencileri olan sınıf öğretmenleriyle düzenli toplantıların yapılması	8	2
Davranış ve sınıf kontrolü konusunda öğretmenlere bilgi verilmesi	7	3
Kaynaştırma üyelerini, özel gereksinimli öğrencilerin özellikleri ve özür grupları hakkında bilgilendirme toplantılarının yapılması	6	4
Kaynaştırma uygulamaları ve BEP hakkında okul yönetimi ve öğretmenlere bilgi verilmesi	7	3
Kaynaştırma öğrencilerinin aileleriyle bilgi alışverişi ve duyguların paylaşımını içeren düzenli toplantıların yapılması	6	4
BEP hazırlama komisyonunda aktif görevin alınması	8	2
Kaynaştırma öğrencisinin gelişiminin takip edilmesi	7	3

Tablo 2.4'te görüldüğü gibi değerlendirmeye dâhil olan katılımcıların yarısından çoğunun okullarında rehber öğretmenlerin davranış ve sınıf kontrolü konusunda öğretmenlere danışmanlık yaptığını, kaynaştırma uygulamaları ve BEP hakkında okul yönetimi ve öğretmenlere bilgi verdiğini ve kaynaştırma öğrencisinin gelişimini takip ettiklerini belirtmişlerdir.

“Okul müdürü idarenin bir parçasıdır ve BEP komisyonu başkanı müdür yardımcısıdır. Bu nedenle okul müdürü değil okul idaresinin katkıları olabilir. Okul idaresi kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçlarına göre sınıf ve okul ortamında gerekli düzenlemeleri yapmak zorunda olsa da çok az idare bu işe kafa yormaktadır. Rehber öğretmenlerin ise kaynaştırmayı koşulsuz kabul eden ve asli görevlerinin bir parçası olarak gören bir okul kültürünün oluşması yönünde çalışmalar yapması gerekmektedir. Ancak birçok rehber öğretmen kaynaştırma öğrencilerinin iş ve işlemlerini yük olarak görmekte çoğu zaman diğer öğretmenlerin olumsuz bakışlarına ortak olmaktadır.” (K1)

“Her okulda rehber öğretmen olmadığını düşünürsek öğretmenlerin oldukça zorlandığını düşünüyorum. Okul müdürlerinin gerekli desteği sağladığını, gerek öğrenci velisiyle iletişim gerekse öğretmen desteğini sağladığını düşünüyorum.” (K8)

“Rehber öğretmenleri eğitim sürecinde karşılaştığımız sorunlarda bizlere gerekli bilgi aktarımlarını sağlıyorlar. Deneyim ve tecrübeleri ile karşılaşılan sorunlara çözüm üretilebiliyorlar.” (K3)

“Sınıf içerisinde öğretmen ve öğrenci baş başadır. Bu süreçte dışarıdan öğretmen, idare ve velilerin manevi desteği dışında bir desteğin olamayacağını düşünüyorum. Rehber öğretmenin öğretmene ve öğrenciye psikolojik desteği önem taşımaktadır. Kaynaştırma öğrencilerine karşı nasıl davranmamız gerektiğine dair başvuracağımız rehber öğretmenlerin, kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin bulunduğu okullarda bulunmaları gereklidir.” (K6)

Araştırmaya katılan on katılımcıdan ikisi hem rehber öğretmenin hem de okul müdürünün kaynaştırma eğitiminde sınıf öğretmenlerine yeteri kadar yardımcı olmadıklarını ifade etmişlerdir.

“Neredeyse hiçbir faydaları yok. Birçok görevi sınıf öğretmenine yüklüyorlar. Rehber öğretmenlerin rutin görüşme ve bu öğrencileri tanıma fırsatı varken genelde bunları yapmazlar.” (K5)

“Aslında okul müdürlerinin bu konuda pek bilgi ve donanımına sahip olduklarını düşünmüyorum. Rehber öğretmenle iletişim halinde olmamız gerektiğini söylüyorlar. Rehber öğretmenleri de sadece RAM ‘a bilgi vererek arada bir

öğrenciyi çağırarak hangi durumda olduğunu tespit ediyorlar. Onun dışında sınıf rehber öğretmeni bu konuda daha çok öğrenciyle ilgilenmektedir.” (K7)

2.5.10. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine Yönelik Görüşleri

Araştırmaya dâhil olan katılımcıların hemen hepsi uzaktan eğitim sürecini şu şekilde ifade etmektedirler. Kaynaştırma öğrencilerinin sosyalleşmeden uzak kalması, velilerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olamayışı, teknolojik araç-gereçlerin eksikliği, öğretmen ile öğrencilerin çevrim içi eğitimi konusunda yeterli donanıma sahip olmayışı ve bire bir eğitimin yapılmaması gibi etkenlerin kaynaştırma öğrencilerin eğitimini olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Bazı katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Örgün eğitimde yeterince desteklenmeyen öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde desteklenmesini beklemek gerçekçi değildir. Uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırma dâhil tüm öğrencilerin ebeveynlerinin teknolojik yeterlilikleri ve çocukların eğitim süreçlerine dâhil olma seviyeleri uzaktan eğitimin başarısını belirler. Öğretmenlerin teknolojik yeterlilikleri ve yeniliklere uyum sağlama becerileri de önemlidir. Bu konulardaki eksiklik ve aksaklıklar uzaktan eğitim sürecini olumsuz etkilemektedir.” (K1)

“Uzaktan eğitim sürecinde normal bir öğrencinin yeterli donanımı yoksa verilen bilgilerin pek etkili olacağını düşünmüyorum. Bir kaynaştırma öğrencisi de ilgilenmeden ve yanında olmadan uzaktan eğitimin pek de faydalı olabileceğini zannetmiyorum.” (K7)

“Uzaktan eğitim süreci normal dediğimiz öğrencileri hatta öğretmenleri bile etkiliyorsa kaynaştırma öğrencilerine olan etkisi çok daha fazladır. Eğitimin amacı kaynaştırmak, sosyalleşmeyi sağlamaktır. Ama bu şekilde çocuklar okuldan, eğitimden ve öğretmenden iyice uzaklaşmaktadır.” (K3)

“Kaynaştırma öğrencinin seviyesine göre eğitim teknikleri uygulanmalı. Uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırma öğrencisi ile yakın temasta bulunulmadığı için eğitiminin diğer öğrencilere nispeten zor olduğunun düşüncesindeyim. Çünkü eğitim aynı ortamda ve öğretmenin öğrencilere birebir dönüt alıp verme sürecinde olunca daha verimli olur. Kaynaştırma öğrencisi için ise diğer öğrencilere nispeten

bu değişmez doğru daha da önemlidir. Bu yüzden uzaktan yapılan eğitimin bu hakikatten uzak olması özellikle kaynaştırma öğrencisi açısından çok da verimli olduğu söylenemez.” (K4)

“Aile çocuğun eğitimi konusunda oldukça yetersiz olduğu için bu süreçte fazlasıyla zorlanacağını düşünüyorum.” (K8)

“Uzaktan eğitim konusunda öğretmenlerin istenilen seviyede olmaması ve uzaktan eğitim sürecine ilişkin herhangi bir eğitim almamaları etkili oluyor. Maalesef uzaktan eğitim süreci kaynaştırma öğrencilerini olumsuz etkiliyor. Verilmesi gereken kazanımlar istenildiği gibi olmuyor.” (K2)

“Eğitim konusunda yüz yüze eğitimde olan yetersizlik, ikiye katlanarak daha kötü bir hal almıştır.” (K5)

3. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu başlık altında ulaşılan sonuçlar tartışılmış daha sonra önerilere yer verilmiştir.

3.1. Sonuç ve Tartışma

Kaynaştırma eğitiminin ne kadar etkili sürdüğüne dair öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda kurum içerisinde öğretmenlerin birbirlerine destek vererek birtakım zorlukları aşmaya çalıştıkları görülmüştür. Ataman (1996)' a göre başarılı bir kaynaştırma eğitiminin olabilmesi için kaynaştırma eğitimi uygulanan bir sınıfta ayrım olmaksızın tüm çocukların öğretmenin olumlu tutumlarını hissetmesi gerekmektedir. Kaynaştırma eğitiminin uygulanmasında öğretmenlerin, ailelerin, rehberlik uzmanlarının ve okul yönetimlerinin etkisi belirleyici olmaktadır. Ancak bazı kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçlarına cevap verilmesi için profesyonel bir eğitim desteği gerekmektedir. Özellikle örgün eğitimle yeni tanışan kaynaştırma öğrencilerine karşı sınıf öğretmenlerinin daha hassas olmaları beklenmektedir (Demir ve Açar, 2011).

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine yönelik görüşleri, öğretmenlerin yorumları çerçevesinde belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin tanımları, kaynaştırma öğrencilerin bulunduğu sınıfın iklimi, kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu bir sınıfta öğretmen olmaya ilişkin görüşler, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözümleri, kaynaştırma öğrencilerinin sınıftaki diğer öğrencilerle ilişkileri ve kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmenin yeterliliği belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca kaynaştırma eğitimi konusunda okul müdürü ve rehber öğretmenlerin sınıf öğretmenlerine katkı sağlama durumu ile uzaktan eğitim sürecinde kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine yönelik öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik genel tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Fakat öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik kendilerini yeterli hissetmedikleri ve planlı bir eğitim almadıkları da ortaya çıkmıştır. Görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi

konusundaki bilgi ve beceri eksiklikleri olmasının, kaynaştırma eğitiminde istenilen verimin elde edilememesinin nedenlerinden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010).

Araştırmada görüşülen öğretmenlerin çoğu kaynaştırma ile ilgili herhangi bir eğitim almamıştır. Oysaki her sınıf öğretmenin kaynaştırma eğitimi ve özel eğitim konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu yüzden öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinde özel eğitim ders saatlerinin artırılması daha faydalı olabilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden çoğunun kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini geliştirmek ve eksiklerini gidermek için hizmet içi eğitim kurslarına katılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle görüşülen sınıf öğretmenleri eğitim almadıklarını belirtmelerine ve bu konuda yeterli olmadıklarını düşünmelerine rağmen hiçbir öğretmen kaynaştırma eğitimi konusunda bir hizmet içi eğitim kursuna katılmamıştır. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin bu alandaki eksiklerini gidermek amacıyla, okul yöneticilerinin ve ilköğretim denetçilerinin öğretmenleri hizmet içi eğitim kursu almaya yönlendirmesi, öğretmenlerin hizmet içi eğitim kurslarına katılmasında etkili olabilir. Özel eğitim dersi almayan öğretmen adaylarının, normal sınıflarında engelli öğrenci olmasından mutlu olmadıkları veya olamayacakları vurgulanmıştır (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010).

Sınıf öğretmenleri kaynaştırma öğrencilerinin topluma kazandırılması gerektiğini ve bu sayede de toplumsal ivme kazanılacağını belirtmişlerdir. Öğretmenler, özel gereksinimli öğrencilerinin sınıf ortamını olumsuz etkilemediğini belirtmişlerdir. Bunun yanında bazı sınıflarda, özel gereksinimli öğrencinin sınıf içerisinde olumsuz davranışlar sergilediği de dile getirilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler, özel gereksinimli öğrencileri için sınıflarında çeşitli uygulamalara yer verdiğini dile getirmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrenciyi kabullenmeleri için normal gelişim gösteren öğrencileriyle bilgilendirme çalışmaları ve sosyal etkileşimi sağlamaya yönelik çalışmalar yapmaktadırlar (Erişkin vd., 2012).

Kaynaştırma eğitiminin birçok amacı olmakla birlikte en önemli amacının özel gereksinimi olan çocukları normal bir hale getirmek değil, onların kendi potansiyellerini, ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde geliştirmelerini, kullanmalarını sağlamak ve toplum içinde yaşamalarını kolaylaştırmak olduğu unutulmamalıdır

(Demir ve Açar, 2010). Bunun yanında sınıf öğretmenlerinin bazıları, öğrenme ortamlarını kaynaştırma öğrencilerine göre düzenleyerek öğrencileri daha aktif hale getirmeye çalışırken, bazı öğretmenlerin de öğrencileri sınıfa uygun hale getirmeye çalışarak öğrencilerin sınıfa uyum kazanmasını sağladıkları görülmektedir. Kaynaştırma uygulamalarının başarılı olmasında öğretmenlere sağlanan destek önemlidir (Esmer vd., 2017).

Yapılan bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğretim etkinlikleri sırasında yaşadıkları sorunlara bakıldığında en sık yaşanan sorunun kaynaştırma öğrencisi ile bire bir ilgilenmek ve zaman ayırmak olduğu görülmektedir. Bu bulgu, kaynaştırma öğrencilerinin sınıfa dâhil edilmiş olmalarına rağmen sınıf içinde ayrıştırıldıkları şeklinde yorumlanabilir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun kaynaştırma eğitimi konusunda konferans, seminer veya projelere katılmadığı görülmüştür. Bu araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun kaynaştırma eğitimi yeterliklerini geliştirmek adına hiçbir faaliyette bulunmadığı söylenebilir.

Çoğunluğunun kaynaştırma eğitiminde bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkında sahip oldukları bilgilerin kaynağının ne olduğu sorulduğunda bazı ortak görüşler ortaya çıkmıştır. Bunlar; Rehberlik Araştırma Merkezinden gelen uzmanlardan edinilen, kişisel çabalarla sahip olunan, çok az bir oranda da olsa üniversite öğrenimiyle kazanılan ve mesleki deneyimlerle edinilen bilgilerdir. Araştırmaya katılan bütün sınıf öğretmenleri aldıkları üniversite eğitiminin eksik olduğunu düşünmektedirler.

Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin çoğunluğu okul rehber öğretmeninden yardım almaktadır. Yardım konuları ise çeşitlilik göstermekle birlikte öğrencinin tanılanması amacı ile RAM'a gönderilmesi ve öğrenci ile ilgili sorunların çözümü çoğunlukla gerek duyulan yardım konularıdır. Araştırmaya dâhil olan sınıf öğretmenleri; özel gereksinimli öğrencilerinin ailelerinin çocuklarıyla ilgilenmediklerini, ailelerin bu konuda eğitimsiz olduklarını, çocuklarının durumlarını kabullenmekle ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmektedirler.

Özel gereksinimli öğrenci ailelerinden bazılarının öğretmenlerle işbirliği yaptığı, bazılarının ise eğitim-öğretim sürecinden uzak kaldığı görülmektedir. Aileler, kaynaştırma eğitimi sürecine katılmaları için cesaretlendirilmelidir. Ailelere

yönelik bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve ailelerin eğitim sürecine katkıda bulunması kaynaştırma eğitiminde başarıyı sağlar (Sadioğlu, Batu ve Bilgin, 2012).

3.2. Öneriler

Öğretmen adayı yetiştiren fakültelerde özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine yönelik verilen ders sayılarının arttırılması ve ders içeriklerinin zenginleştirilmesi kaynaştırma eğitiminin kalitesini arttırabilir.

Öğretmenlere, sınıflarında meydana gelebilecek olumsuz davranışları önlemede önleyici sınıf yönetim becerilerine ilişkin bilgilendirme yapılabilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının; kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretim ortamlarını düzenleme, BEP hazırlama ve öğretimi değerlendirme gibi konularda hizmet içi eğitim almaları sağlanabilir. İdeal kaynaştırmanın uygulanabilmesi için kaynaştırma uygulamaları olan ilköğretim okullarında çalışan başta sınıf öğretmenleri olmak üzere, rehber öğretmenlere, okul yöneticilerine, ebeveynlere ve tüm okul personeline özel eğitim ve kaynaştırma konusunda gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılabilir.

Rehber öğretmenler tarafından kaynaştırma öğrencilerinin takibi ve onların gelişim sürecinin kayıt altına alınması için, bir üst kurum tarafından izlenebilir ve bu hususta sınıf öğretmenleri ile iş birliği sağlanabilir. Kaynaştırma eğitimi uygulamasının nasıl ilerleyebileceğine ilişkin bilgilendirme amaçlı CD ve kitapçıklar hazırlanabilir, fiziki şartlar ve sınıf ortamı öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenebilir ve sınıfların öğrenci sayısı azaltılabilir.

Alan yazın incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin eğitimine yönelik öğretmen görüşlerinin belirlendiği çeşitli araştırmalar olmasına karşılık, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerin yer aldığı çalışmaların az sayıda olduğu görülmüştür, bu alanda daha fazla çalışmaların yapılması alana katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, A. G. (2012). Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Angelides. P. & Avraamidou, L. (2010). Teaching in Informal Learning Environments as A Means for Promoting Inclusive Education. *Education, Knowledge & Economy*, 4(1), 1-14.
- Anılan, H. ve Kayacan, G. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Gözüyle Kaynaştırma Eğitimi Gerçeği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 74-90.
- Ataman, A. (1996). Öğretmen Yetiştiren Eğitim Fakültelerine Öğretim Elemanı Yetiştirilmesi ve Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi. *Yeni Türkiye (Eğitim özel Sayısı)*, 2(7), 382-389.
- Babaoğlu, E. ve Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 345-354.
- Batu, E. S. ve Kırcaali-İftar, G. (2006). *Kaynaştırma (2.Baskı)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Batu, E.S. (1998). *Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Batu, S. ve Topsakal, M. (2003). Özel Eğitim Danışmanlığı Süreci ve Bir Danışmanlık Örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4 (1), 19-29
- Çankaya, Ö. (2010). *İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, M. K. ve Açar, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünceleri. *GÜ. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.
- Demir, M. K. ve Açar, S. (2011). Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Tecrübeli Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 719-732.
- Diken, İ. H. ve Batu, E. S. (2010). İlköğretimde Kaynaştırma. İbrahim H. Diken (Ed.), *Kaynaştırmaya giriş* içinde (2-23). Ankara: Pegem Akademi.
- Eripek, S. (2012). Özel Eğitim ve Kaynaştırma Uygulamaları. Süleyman Eripek (Ed). İlköğretimde Kaynaştırma s(1-17). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Erişkin, A. Y., Kırac, S. Y. ve Ertuğrul, Y. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(193), 200-213.
- Esmer, B., Yılmaz, E., Güneş, A. M., Tarım, K. ve Delican, B. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine İlişkin Deneyimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1601-1618.

- Ferguson, D. & Ralph, G. R. (1996). The Changing Role of Special Educators: A Development Waiting for A Trend. *Contemporary Education*, 68(1), 49-51.
- Fidler, P. (2002). *The Relationship between Teacher Instructional Techniques and Characteristics and Student Achievement in Reduced Size Classes*. (Unpublished Doctoral Dissertation) Los Angeles Unified School District/Program Evaluation and Research Branch.
- Gürsel, O. (2013). Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim (7. Baskı). İbrahim H. Diken (Ed.), Ankara: Pegem Akademi.
- İzci, E. (2005). Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Özel Eğitim” Konusundaki Yeterlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 106-114.
- Kadan, G. ve Aral, N. (2018). Kaynaştırma Uygulamasını Yürüten Öğretmenlerin Duygusal Emek ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1(1), 15- 29.
- Kılıç, R. (2010). Sunuş. Okullarımızda Neden-Niçin-Nasıl Kaynaştırma: Yönetici, Öğretmen ve Aile Kılavuzu. ss. VII-VIII. Ankara: MEB. Yayınları.
- Kounin, J.S. (1970). *Discipline and Group Management in Classrooms*. NewYork: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Küçükahmet, L. (2012). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Marzano, R. J., & Marzano, J. S. (2003). The Key to Classroom Management. *Educational Leadership*, 61(1), 617.
- MEB (2012). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Resmî Gazete, No: 28360, Ankara.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Ankara: MEB Yayınevi
- MEB, (2006). *Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri*.
- MEB, (2010). *Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri*.
- MEB. (2010). Okullarımızda 3N (neden, niçin, nasıl) kaynaştırma? Yönetici, öğretmen, aile kılavuzu.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_son.pdf (Erişim Tarihi: 03.05.2015).
- Sadioğlu, Ö. (2011). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Sorunları, Beklentileri ve Önerilerine Yönelik Nitel Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi.) Bursa: Uludağ Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sadioğlu, Ö., Batu, S. E. ve Bilgin, A. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 399-432.
- Salend, S. J. (1998). *Effective Mainstreaming*. (3rd Edition), United States of America: Macmillan Publishing Company.

- Saraç, T. ve Çolak, A. (2012). Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13-28.
- Soodak, L.C. & Podell, D.M. (1996). Öğretmen etkinliği: Çok yönlü bir yapının anlaşılmasına doğru. *Eğitim ve Öğretmen Eğitimi*, 12 (4), 401–411.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Temel, Z. F. (2000). Okul Öncesi Eğitimcilerinin Engellilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 148-155.
- Wang, M. C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1993). Toward A Knowledge Base for School Learning. *Review of Educational Research*, 63(3), 249–294.
- Westwood, P. S. (1997). Improving Social Skills and Peer Group Acceptance. *Commonsense Methods for Children with Special Needs; Strategies for the Regular Classroom*, 67-82.
- Wright, S. P., Horn, S. P., & Sanders, W. L. (1997). Teacher and Classroom Context Effects on Student Achievement: Implications for Teacher Evaluation. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 11, 57-67.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : KALAY, Metin
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece Tarihi	Eğitim Birimi	Mezuniyet
------------------	---------------	-----------

Yüksek Lisans	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi (Tezli)	2025
Lisans	Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü (Açıköğretim)	2011
Lisans	Atatürk Üniversitesi, Ağrı Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği	2007

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2008-	Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Öğretmen

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Metin KALAY
Öğrenci No	21920025110
Anabilim Dalı	İŞLETME YÖNETİMİ
Programı	İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans
Statüsü	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

Tez Bilgileri	
Başlığı/Konusu	SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Tez Orijinallik Raporu Bilgileri*	
Sayfa Sayısı (Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümleri)	39
İntihal Tespit Programı	TURNITIN
Benzerlik Oranı (%)	18
Tarih	28/03/2025

* Orijinallik raporu, aşağıdaki filtreler kullanılarak oluşturulmuştur:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimizi ve yukarıda vermiş olduğumuz bilgilerin doğru olduğunu beyan ederiz.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Danışman		Öğrenci
Adı Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Ayhan CESUR	Metin KALAY
İmza		
Tarih		28/03/2025